

בס"ד. ש"פ ויקהל־פקודי, פ' החודש, מבה"ח ניסן, ה'תשי"ג

(הנחה בלתי מוגה)

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה¹, וידועה הקושיא² הרי ראש השנה הוא בתשרי, שנקרא ראש ע"ש שכולל החיות דכללות השנה וממנו נחלק החיות לחדשים ואח"כ לימים (כמו שהראש כולל חיות כל הגוף וממנו נמשך החיות בכל האברים)³, וא"כ הרי תשרי הוא הראש, ואינו מובן מהו אומרו על ניסן החודש הזה לכם ראש חדשים (ויתרה מזה) ראשון גו' לחדשי השנה. וביותר אינו מובן ע"פ מ"ש במכילתא⁴ החודש הזה לכם אבל לא מנה בו אדה"ר, והיינו שקודם שנאמרה פרשת החודש הזה לכם הי' תשרי הראש, וא"כ יוקשה ביותר למה נשתנה להיות החודש הזה לכם ראש חדשים, שאצל ישראל (לכם) ניסן הוא הראש.

ב) וידוע הביאור בזה⁵, ע"פ מ"ש בעקידה⁶ שבשני אופני הנהגות אפשר להכיר אלקות. אופן א' הוא הכרת אלקות מהנהגה טבעית, כמ"ש⁷ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. ובפרטיות יותר, שהרי הנבראים הם מוגבלים, ובדבר המוגבל אי אפשר להיות חיות בלתי מוגבל, דהנה, אפילו כלים דאצילות שאיהו וגרמוהי חד⁸, מ"מ, להיותם בבחינת גבול, הנה גם האור והחיות שבהם הוא בבחינת גבול⁹, ומכ"ש בבי"ע, כדאיתא באגה"ק¹⁰ שבכלים דבי"ע גם האורות דבחינת נפש ורוח הם בבחינת נברא, ועאכו"כ בנוגע לשמים וארץ הגשמיים שהחיות שבהם הוא בבחינת גבול, ואי אפשר שיהי' בהם חיות בלתי מוגבל¹¹. ומ"מ אנו

4 עה"פ.

5 בכל הבא לקמן — ראה ד"ה הנ"ל תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' רכד ואילך).

6 פ' בא עה"פ החודש גו' (שער לח).

7 ישעי' מ, כו.

8 תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

9 ראה המשך תרס"ו ע' קצא.

10 ס"כ (קל, א).

11 ראה מו"נ בההקדמות לח"ב — הקדמה יב. הובא בהמשך תרס"ו שם.

1 בא יב, ב.

2 ראה אוה"ת בראשית יח, סע"ב ואילך. ד"ה החודש הזה לכם תרס"ו (מאמרי אדמו"ר הצ"צ תרס"ו ע' ע). תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קלא). תרס"ו (המשך תרס"ו ע' קנו). עת"ר (סה"מ עת"ר ע' רצה). תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' רכד).

3 ראה לקו"ת תבוא מא, ג. נצבים מז, א ואילך. דרושי ר"ה נח, א ואילך. עט"ר שער ר"ה בתחילתו.

רואים שיש בהם ענין של בלי גבול, שזהו שאין בהם שינוי כו', כדאיתא בירושלמי¹² ע"פ¹³ אלה תולדות השמים והארץ ביום הבראם שהם חזקים כיום הבראם, והיינו דלכד זאת אשר צבא הארץ קיימים במין וצבא השמים קיימים באיש, וכמ"ש¹⁴ איש לא נעדר, הרי הם גם חזקים כיום הבראם, והיינו, דעם היותם קיימים יותר מה' אלפים שנה, הרי הם חזקים כיום הבראם, וזה מורה על ענין הבלי גבול, שהרי בדבר שהוא מוגבל, והיינו שיש זמן או מקום שנפסק, ניכרת ההגבלה גם באמצעותו ואפילו בראשיתו, וא"כ, העדר השינוי מורה על בלי גבול. וענין זה שבדבר המוגבל (שגם החיות שלו הוא מוגבל) יש ענין של בלי גבול, מורה על גדלות הבורא. ואופן הב' הוא הכרת אלקות מהנהגה ניסית שלמעלה מהטבע שהוא שידוד הטבע, שבזה נראה גדלות הבורא. וההפרש בין הכרת האלקות שבב' הנהגות אלו, שבהנהגה הא' יש צורך בהתבוננות כדי להכיר אלקות, והיינו שע"י התבוננות הוא בא לידי החלטה גמורה כו', אבל אעפ"כ הרי זה בא דוקא ע"י התבוננות, וללא התבוננות אין זה ניכר, וטעם הדבר, לפי שהחיות אלקי הוא בהעלם. משא"כ בהנהגה הב', הרי מיד כשרואה את הנס, הרי גם ללא התבוננות רואה הוא שזה אלקות, והיינו לפי שהחיות האלקי הוא בגילוי. וטעם הדבר הוא, דבהנהגה הא' החיות הוא מחיצוניות האור שבא בהתלבשות ובגבול, ולכן אפשר להיות בהעלם, משא"כ הנהגה הב' היא מפנימיות האור, היינו, שהחיות הוא כמו שהוא ואינו בא בהתלבשות, ולכן הוא בגילוי. וזוהי המעלה באופן הנהגה הב' על אופן הא', דאף שבשניהם ניכר אלקות, מ"מ, באופן הא' החיות הוא מתלבש בגבול והוא בהעלם, משא"כ באופן הב' אין החיות בא בהתלבשות והוא בגילוי. וזהו מ"ש החודש הזה לכם ראש חדשים גו', דאף שר"ה הוא בתשרי, מ"מ אומר על ניסן שהוא ראשון לחדשי השנה, כי, זה שר"ה הוא בתשרי הוא בענין הנהגה טבעית, שבזה תשרי הוא הראש, אבל בהנהגה הניסית ניסן הוא הראש. וכפי שהאריך הריטב"א¹⁴ שגם לדעת ר"א שבכ"ה באלול נברא העולם¹⁵, שלכן ר"ה הוא בתשרי, הנה אחרי מ"ת נעשה ניסן הראש למנין התורה ומנין ישראל. וזהו שאמרו חז"ל¹⁶ משבחר הקב"ה בעולמו קבע להם ראשי חדשים, ומשבחר ביעקב ובניו קבע להם חודש של גאולה, היינו,

(15) ויק"ר רפכ"ט. פסיקתא דר"כ פסקא כג (בחודש השביעי). ובכ"מ.
(16) שמור"ר פט"ו, יא.

(12) ריש ברכות.
(13) בראשית ב, ד.
(14) בחידושי לר"ה ז, א.

שבהנהגה הטבעית (בעולמו) תשרי הוא הראש, ובהנהגה ניסית שלמעלה מהטבע, שזהו"ע חודש של גאולה, ניסן הוא הראשון, וזהו אומר ראו ראשון הוא לכם לחדשי השנה.

ג) אמנם כל זה הוא ביאור ותירוץ על זה שענינו של ראש השנה בתשרי אינו בסתירה לכך שניסן הוא הראשון, דכיון שישנם ב' אופני הנהגות, הנהגה טבעית והנהגה ניסית, הנה בהנהגה הטבעית תשרי הוא הראשון ובהנהגה הניסית ניסן הוא הראשון. אבל עדיין צריך להבין¹⁷ מהו הטעם שבהנהגה ניסית ניסן הוא הראשון, דלכאורה, גם בהנהגה ניסית הי' אפשר להיות תשרי הראשון, שהרי גם ההנהגה שלמעלה מהטבע היא בעולם, ומאחר שהעולם נברא בתשרי, א"כ הרי גם בהנהגה זו הי' צ"ל תשרי הראשון. אך הענין הוא, דהנה ידוע¹⁸ שיש הפרש בין חדשי הקיץ לחדשי החורף, ובכללות בין חודש ניסן לחודש תשרי, שחדשי הקיץ (שתחילתם מניסן) הם חדשים דדכורא, בחינת ז"א שרובו חסדים (שהרי חסד אזיל עם כולהו יומין¹⁹), וחדשי החורף (שתחילתם מתשרי) הם חדשים דנוקבא, בחינת מלכות שבנינה מהגבורות. וזהו שחודש ניסן נקרא חודש האביב²⁰, שאביב סדר הא"ב מלמעלה למטה, שהוא בחינת חסד²¹, ותשרי הוא הסדר דתשר"ק מלמטה למעלה²¹. וכמו כן בהי"ב צירופי הוי' שבי"ב החדשים²², הנה בחודש ניסן צירוף שם הוי' הוא כסדרו²³, שזה מורה על הגילוי דשם הוי', כי, חילוף האותיות הוא לפי שהאור הוא בעולם, וכיון שבניסן הצירוף הוא כסדרו, הרי זה מורה על הגילוי דשם הוי', שזהו בחינת חסד. משא"כ חודש תשרי הוא בחינת מלכות שבנינה מהגבורות, והרי ע"י המלכות נעשה העולם בנבראים, וגם המלכות עצמה היא בחינת העולם, שהרי אוא"ס שורה בחכמה דוקא, כמ"ש רבנו הזקן²⁴ בשם הרב המגיד, לפי שבחכמה נרגש הביטול שהוא לבדו הוא ואין זולתו, וא"כ, בחינת המלכות שהו"ע

17) ראה זח"ב קפו, א. שם נא, ב (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם).

18) ראה פרדס שער יג (שער השערים) פ"ג. משנת חסידים סדר מסכת ניסן ואילך (בכוונת כל חודש). ובכ"מ. וראה אוה"ת בראשית טו, א ואילך. בא ע' רנד. ר"ה ע' א'שנב ואילך. ובכ"מ.

19) פרדס שער כא (שער פרטי השמות) פט"ז. משנת חסידים שם מסכת ניסן.

20) תניא פל"ה (בהגהה).

17) בהבא לקמן — ראה ד"ה הנ"ל תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' רכו).

18) ראה לקוטי תורה להאריז"ל פ' ויצא ד"ה ענין הז' כוכבי לכת. קהלת יעקב מערכת יב חדשים (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ ה'ש"ת ע' 28).

19) ראה זח"ג קג, א"ב. קצא, ב. סה"מ תש"ח ע' 144.

20) בא יג, ד. וראה רמב"ם הל' קידוש החדש פ"ד ה"א.

הרוממות וההתנשאות, היפך הביטול דספירת החכמה, הוא העלם. והנה, כיון שהמלכות היא בחינת העלם, לכן צריך להמשיך בה גילוי, שזהו"ע הצדקה, שהיא במלכות, צדק ה', שצדקה היא בעני שצריך למלאות החסרון שלו, כמ"ש²⁵ די מחסורו אשר יחסר לו, משא"כ ניסן שהוא בחינת חסד, הרי זה למעלה מענין הצדקה, כי צדקה היא לעניים בלבד, משא"כ גמילות חסדים היא בין לעניים בין לעשירים²⁶, והיינו לפי שצדקה הוא מילוי החסרון, משא"כ חסד אינו מילוי החסרון, אלא תוספות אור. וזהו ההפרש בין ניסן לתשרי, דתשרי הוא בחינת מלכות שנקראת צדקה, שהוא מילוי החסרון, שזהו האור ששייך אל העולמות, ולכן הוא הראשון בהנהגה טבעית, משא"כ ניסן הוא בחינת חסד, שהוא האור שלמעלה מהעולמות, ולכן הוא הראשון בהנהגה ניסית שלמעלה מהטבע. ובלשון הקבלה²⁷, שהנהגה טבעית היא מזיווג חיצוני דחו"ב שזיווגיהו תדיר לצורך קיום העולמות, וע"י קיום התומ"צ הוא זיווג פנימי דחו"ב שלמעלה מהעולמות. וזהו משבחר ביעקב ובניו, שהו"ע מ"ת, קבע להם חודש של גאולה, שענין הגאולה הוא למעלה מהטבע, ובהנהגה זו ניסן הוא הראשון, כיון שניסן הוא בחינת חסד, שהוא האור שלמעלה מהעולמות.

ד) וביאור הענין, דהנה ידוע שהמלכות נקראת תפלה, וכמ"ש בפע"ח בתחילתו שהמלכות מתפללת ומתחננת לז"א בעלה ליתן לה חסרונה, כמ"ש²⁸ ואני תפלה, וכמו שהאדם למטה מתפלל ומבקש י"ב ברכות אמצעיות שבהם שואל צרכיו למלאות חסרונו²⁹, והרי ידוע³⁰ שהבקשה בתפלה צ"ל על מילוי החסרון שלמעלה, שעיי"ז יתתקן ויתמלא במילא החסרון שלמטה, והיינו שגם למעלה יש ענין של חסרון, וזהו שספירת המלכות מתפללת ומתחננת לז"א בעלה שימלא חסרונה, כי ספירת המלכות לית לה מגרמה כלום³¹, וזהו שדוד הוא בר נפלי³², ולא הווי' שנין, ונמשכו לו שנים מאדה"ר והאבות³³, ולזה מתחננת המלכות לז"א שימלא חסרונה. והנה, אף שמילוי החסרון הוא מאור הסובב דוקא,

25) פ' ראה טו, ח. ואילך).
 26) סוכה מט, ב.
 27) הובא ונתבאר בלקו"ת נצבים מז, א. עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"ה.
 28) ש"ש כ, ג. כב, ג.
 29) תהלים קט, ד.
 30) ברכות לד, א.
 31) זח"א קפא, א. רמט, ב. ח"ב ריח, ב.
 32) מגלה עמוקות ויצא (לט, ב). וראה יל"ש בראשית רמז מא. זח"א נה, א. צא, ב. קסח, א. ועוד.
 33) יל"ש וזוהר שבהערה הקודמת. (33)

שלהיותו למעלה מחסרון נמשך ממנו מילוי החסרון, מ"מ, מתחננת המלכות לז"א, שהוא אור הממלא, לפי שהמשכה מאור הסובב היא ע"י אור הממלא דוקא. דהנה, המלכות נקראת דיבור, ואנו רואים בדיבור למטה שאין התינוק מדבר עד שמתגדל ויש לו שכל, ודיבורו הוא במה שלבו חפץ, היינו, בחינת המדות, ומ"מ אינו מדבר אלא כאשר הוא רוצה דוקא, והיינו שהמשכה היא מהרצון ע"י השכל והמדות. וכמו כן הוא בספירת המלכות, שהמשכה היא מאור הסובב ע"י אור הממלא דוקא, ולכן היא מתפללת לז"א בעלה שימלא חסרונה.

והענין בזה, דהנה, מספירת המלכות נעשה התהוות העולמות, והרי התהוות העולמות היא מחסרון האור, חסרון אחר חסרון, כידוע³⁴ שעד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, ומבואר בכ"מ³⁵ דשם ואור הו"ע אחד, ששניהם הארה בלבד, והיינו, שהתהוות העולמות היא מהארה בלבד. וכמבואר³⁶ ההפרש בין אור ושפע, דבשפע הנה השפע גורם שינוי בהמשפיע, שאינו דומה קודם השפעה בעת ההשפעה ואחרי ההשפעה, דקודם ההשפעה הוא מכין עצמו להשפיע, ובעת ההשפעה הוא טרוד ומוגבל בהשפעה, ואחרי ההשפעה הוא משתנה מכמו שהי' בעת ההשפעה, וטעם הדבר הוא לפי שההשפעה היא מהות ומציאות דבר מה שהמשפיע נותן מעצמו (ער גיט דאס פון זיך), ולכן הרי זה גורם שינוי בהמשפיע. ובוזה נכלל גם שההשפעה גורמת שינוי בהמשפיע למעליותא, כמאמר³⁷ ומתלמידי יותר מכולם, שזהו לפי שההשפעה היא מהות דבר. וכל זה הוא בשפע, משא"כ באור שאינו גורם שינוי, לפי שהאור הוא הארה בלבד. אמנם, יש גם מעלה באור על שפע, שהאור הוא כמו העצם, שהרי השפע משתנה לפי אופן המקבל, משא"כ האור הוא כמו העצם. וזהו הטעם שהתהוות הוא מהאור, דאף שאפשרות ההתהוות היא בכח העצמות דוקא, שהוא לבדו בכחו ויכלתו להוות יש מאין לפי שמציאותו מעצמותו ואין לו עילה וסיבה קודמת ח"ו³⁸, מ"מ ההתהוות היא ע"י האור, לפי שהאור הוא כמו העצם. אך כיון שהאור הוא כמו העצם, לכן אי אפשר להיות ההתהוות מהאור, כי אם ע"י הצמצום דוקא. ונמצא, שכללות ענין ההתהוות הוא מחסרון האור, חסרון אחר חסרון, שהרי כל

ח"א ע' מב. ע' רסא. ח"ב ס"ע תכב ואילך.

המשך תרס"ו ע' קעג ואילך. ובכ"מ.

(37) תענית ז, א.

(38) אגה"ק ס"ב.

(34) פדר"א פ"ג.

(35) ראה לקו"ת בהר מא, ג. המשך תרס"ו

ס"ע תסב. ועוד.

(36) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב

ההתהוות היא מהשם שהוא הארה בלבד, ולכן נקראת בריאה יש מאין, דאף שממך הכל³⁹, מ"מ נקרא בשם אין, להיותו הארה בלבד שלגבי מעלה נקרא בשם אין⁴⁰. ובאור גופא הנה ההתהוות היא מבחינה אחרונה שבאור, והיינו בחינת מלכות דא"ס, וגם בזה הי' העלם וצמצום ונשאר רק בחינת מלכות דמלכות, כמ"ש בע"ח⁴¹ כאילו נאמר מלכות דמלכות דא"ס. וז"ש⁴² אתה הוא הוי' לבדך אתה עשית את השמים וגו', אתה הוא הוי' לבדך קאי על בחינת אוא"ס שלפני הצמצום, ולאח"ז נאמר אתה עשית גו' את חסר ה', לפי שחסרו ה' פרצופים מן הכתר עד המלכות, ונשאר רק בחינת מלכות שבמלכות, שיכולה להיות בבחינת מקור לעולמות. וכמו כן לאחר הצמצום, כל מה שנמשך ומשתלשל מציאות העולמות הוא בחינת חסרון האור, וכמ"ש בעץ חיים⁴³ שבעקודים (שהוא התחלת ההשתלשלות) אינו מאיר רק ב' בחינת מקיפים וה' פנימיים, ובאצילות הרי כללות הגילוי הוא רק הארת הקו בלבד, וגם באורות פנימיים דאצילות המאירים בבי"ע הרי בבריאה חסר בחינת כתר וחכמה, ואינו מאיר רק בחינת בינה, דאימא עילאה מקנא בכורסיא⁴⁴, וביצירה רק בחינת ז"א, ובעש"י רק בחינת מלכות. ומכל זה מובן שההתהוות היא מחסרון האור, חסרון אחרי חסרון, ולהיות שההתהוות שמחסרון האור היא מספירת המלכות, לכן הנה המלכות מתפללת לז"א בעלה שימלא חסרונה.

והנה מילוי החסרון הוא ע"י ענין הצדקה, שגם כאשר היא בריבוי גדול, אפילו סוס לרכוב כו'⁴⁵, הרי זה רק מילוי החסרון בלבד, ובכללות הוא הגילוי ששייך לעולמות. אמנם, ענין החסד הוא בין לעניים בין לעשירים, והענין בזה, דהנה, אין עני אלא בדעת ואין עשיר אלא בדעת⁴⁶, וידוע שבעמידת הדעת יש ב' אופנים, דכאשר הספירות הן זה תחת זה (שהוא הסדר דתהו)⁴⁷, אזי הדעת עומדת תחת המוחין חו"ב וממשכת אל המדות, וזהו בחינת עניות, היינו שהדעת היא בבחינת

39) דברי הימים א כט, יד. (שער סדר אבי"ע) פ"ג. תניא פל"ט. ועוד.
 40) ראה לקו"ת פ' ראה יט, סע"ג. ובכ"מ. (45) כתובות סז, רע"ב.
 41) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. (46) ראה שם סח, א. נדרים מא, א. זח"ג רעג, ב.
 42) נחמי' ט, ו. וראה סה"מ תר"ס ע' מג ואילך. עזרת' ע' קיז ואילך. ובכ"מ.
 43) שער ו (שער העקודים) פ"ב. (47) ראה תו"א תולדות יט, א ואילך. וישלח כד, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' א. תקס"ט סע"ע יג ואילך. ובכ"מ.
 44) דברי הימים א כט, יד.
 45) ראה לקו"ת פ' ראה יט, סע"ג. ובכ"מ.
 46) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.
 47) נחמי' ט, ו. וראה סה"מ תר"ס ע' מג ואילך. עזרת' ע' קיז ואילך. ובכ"מ.
 48) שער ו (שער העקודים) פ"ב.
 49) תקו"ז ת"ו (כג, א). ע"ח שער מז

הגבלה, שהרי ההמשכה היא כפי אופן קבלתה מחו"ב שהוא בהגבלה, משא"כ כאשר הספירות הן בג' קוין⁴⁷, אזי הדעת עומדת תחת הכתר, שהוא למעלה מחסרון וצמצום, והו"ע העשירות בדעת. וזהו ההפרש בין חסד לצדקה, דצדקה הוא לעניים, שהוא האור שבבחינת הגבלה ששייך לעולמות, משא"כ חסד הוא גם לעשירים, שהוא האור שבבחינת בלי גבול שלמעלה מהעולמות.

ה) **וזהו** ג"כ ההפרש בין תורה ותפלה, דהנה, תפלה ענינה מילוי החסרון, שזהו הבקשה ב"ב ברכות אמצעיות להיות רופא חולים ומברך השנים כו', דענין החולי הוא שיש בו אש זרה שלא מצד הבריאות, וענינו בעבודה, שכאשר חסר באש דקדושה אזי נעשה אצלו אש זרה כו', ועי"ז פועל גם למעלה, כמ"ש⁴⁸ צור ילדך תשי, שמתישם כביכול כח של מעלה⁴⁹. ויש אופן נעלה יותר בחולה, כמ"ש⁵⁰ חולת אהבה אני, והיינו שיש לו אהבה לאלקות ואין לו במה להשביע את האהבה (ער האָט ניט מיט וואָס צו משביע זיין דאָס), וכדאיאת בכתבי האריז"ל⁵¹ שחולה בגימטריא מ"ט, היינו שיש לו המ"ט שערים וכל הענינים השייכים אליהם, ומ"מ יש בו ענין הצמאון, כיון שחסר לו שער הנו"ן, והיינו שאין לו במה לרוות את צמאונו. וכן הוא גם למעלה בספירת המלכות, דנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך⁵², שאין לה במה לרוות את צמאונה, שהו"ע החולי. ועל זה הוא הבקשה רופא חולים. ומברך השנים הוא הבקשה ותן טל ומטר לברכה, דהנה, כאשר חטא ופגם ועבר את הדרך, אזי לא נמשך המטר⁵³, וגם בנוגע לטל שלא מיעצר⁵⁴, נעשה שינוי שאינו מקבל את הטל⁵⁵. ועל זה היא הבקשה שיתמלא החסרון, היינו, מילוי החסרון שלמעלה, ובמילא יתמלא גם החסרון למטה, תחילה ברוחניות, ויומשך גם בגשמיות. וכל זה הוא בתפלה שענינה מילוי החסרון. משא"כ תורה היא בחינת חסד, כמ"ש⁵⁵ ותורת חסד, והיינו שענין התורה אינו מילוי החסרון, אלא התורה היא אור שלמעלה מהעולמות. וזהו שאמרו חז"ל על הפסוק החודש הזה לכם, משבחר ביעקב ובניו קבע להם חודש של גאולה, דהנה, פרשת החודש

52) ראה זוהר ח"ב קמ, א. ח"א קעת, ב.

עז, ב. פו, ב.

53) ראה לקו"ת האזינו עג, ב. ובכ"מ.

54) תענית ג, א.

55) משלי לא, כו.

48) האזינו לב, יח.

49) ראה איכ"ר פ"א, לג.

50) שה"ש ב, ה.

51) טעמי המצוות פ' וירא. מאו"א ח, לה.

לקו"ת ברכה צז, ב. ובכ"מ.

הזה לכם היא התחלת התורה, כמ"ש רש"י בתחילת פירושו על התורה אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם. וגם הבחירה ביעקב ובניו קשורה עם מ"ת, וכידוע שהתחלת שני אלפים תורה הוא מאברהם אבינו⁵⁶. וכיון שהתורה היא בחינת חסד, לכן מצד התורה הסדר הוא באופן דהחודש הזה לכם, שהו"ע ההנהגה ניסית שלמעלה מהטבע. ומדייק החודש הזה לכם דוקא, ולא מנה בו אדם הראשון, לפי שהזיווג חיצוני דחו"ב זיווגייהו תדיר לצורך קיום העולמות, והיינו שענין זה הי' עוד קודם מ"ת, וגם אחרי מ"ת אין צריך על זה עבודה דוקא, ונמשך גם ע"י המלאכים שהם שלוחי השפע, שזהו"ע המזל המכה בו ואומר לו גדל⁵⁷, דשרש המלאכים הוא מהזיווג חיצוני⁵⁸. אבל הזיווג פנימי דחו"ב שהוא שרש ההנהגה ניסית נמשך ע"י עבודה דוקא, ולכן מדייק החודש הזה לכם.

ו) ובוזה יובן ג"כ מה שאמרו רז"ל⁵⁹ בתשרי בטלה העבודה מאבותינו, דהנה, כאשר ישנו חסרון, צריך להיות תחילה מילוי החסרון, ואח"כ יכול להיות המשכת העשירות שלמעלה ממילוי החסרון. וכמו כן הי' גם ביצי"מ, שבתחילה הי' צ"ל מילוי החסרון, וענין זה הי' בתשרי שענינו צדקה כנ"ל, ולכן בתשרי בטלה העבודה מאבותינו. אבל עדיין אין זה ענין הגאולה שלמעלה מהטבע, שענין זה הי' בניסן דוקא, בחינת חסד. והענין בזה, דהנה, ביצי"מ נאמרו ד' לשונות של גאולה⁶⁰, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי⁶¹, והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים הו"ע היציאה מן הרע ע"י מילוי החסרון, והוא ע"י גילוי אור הממלא, שבו שייך ענין החסרון (סבלות מצרים), ונמשך מילוי החסרון כו'. והצלתי הוא מלשון צל, בחינת מקיף, שהוא אור הסובב, וכנ"ל (ס"ג) דמילוי החסרון הוא מאור הסובב דוקא. וגאלתי הו"ע סמיכת גאולה לתפלה⁶², דתפלה היא מילוי החסרון כנ"ל. וכל זה הי' בתשרי. אמנם, ולקחתי אתכם לי לעם הו"ע המשכת העצמות, וע"ד מ"ש⁶³ ועברתי בארץ מצרים גו' אני ה', אני ולא מלאך ולא שליח ולא אחר⁶⁴, כי אם עצמותו ומהותו,

56) סנהדרין צז, סע"א. ע"ז ט, א.
 57) ראה ב"ר פ"י, ו. זוהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מו"נ ח"ב פ"י.
 תניא אגה"ק סוס"כ (קלב, א).
 58) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ד. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' רמ ואילך. סה"מ תרצ"ו ע' 43. וש"נ.
 59) ראה ר"ה יא, א-ב.
 60) ראה גם סה"מ תרע"ח ע' קמד ואילך.
 61) וארא ו, וד.
 62) ראה ברכות י"ד, ב.
 63) בא יב, יב.
 64) ראה ספרי תבוא כו, ת. זח"א קיז, א. סדר הגש"פ.

והו"ע זיווג פנימי דחור"ב שההמשכה היא מלמעלה מעלה עד בחינת העצמות, וע"ד מארז"ל⁶⁵ קשה לזווגם כקריעת ים סוף, לפי שבענין הנישואין יש המשכת הא"ס כידוע⁶⁶. וענין זה הי' בניסן דוקא, לפי שניסן הוא בחינת חסד כנ"ל. וזהו גם מה שאמרו חז"ל⁶⁷ בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו.

ואילך. סה"מ תרנ"ב ס"ע קל. תרנ"ז ע' קעט.
ובכ"מ.

(67) ר"ה יא, א. שמו"ר פט"ו, יא.

(65) פסחים קיח, א. סוטה ב, א. וש"נ.

(66) לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך. מאמרי

אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תרעא